

**TOPLUMSAL BİR YARA:
MADDE BAĞIMLISI SOKAK ÇOCUKLARI**

Meltem ÖZTÜRK*

Abstract

In recent years, the number of the kids who live and work on streets has been increasing rapidly. These kids are trying to earn money on streets and many of them can't go to school. The kids who begs money on streets aim to earn money for themselves and their family and sometimes they are forced to go begging by their families. It is reported by security services that sometimes families rent their kids to somebody else who get them beg on streets. Having an illegitimate child or an unwanted pregnancy are some reasons of leaving the baby on streets. Streets sometimes become an attractive place for kids because of having a chance to earn money and its freedom. Many of them is confronted bad treatment on streets like sexual harassment and violence. Apart from them, many of the kids get many illnesses because of nutritional deficiency and become a drug addict.

The reasons of having drug are to keep warm their body, not to feel hungry, to forget the past, to dream, to feel comfortable and more strong. Lately, drugs are allowed to become addicted to drug by kids and after that they use them to attract to people.

Unfortunately, social politics which aim to remove social inequality haven't developed. Also, there are no emergency operation plans to save the kids which take risk on streets. The population of our country is presumably 66.8 millions in 2000 and %41 of them between 0-18 years old. It can be said that Turkey is a country of kids. Young density of population has its disadvantages as much as its advantages. In order to have well-qualified population in country, a happy childhood should be given those kids. Solvation of this problem is to face it as soon as possible.

State's social services include elderly people, disabled people, women and kids. Consequently, social services has a nonfunctional structure. It can be said that unless the kid department should be separated from the other services, there will be no solvation for the problem. The situation getting more dangerous and in order to prevent kids joining street bands like Bresilia sample urgent measures should be taken. Governmental facilities and private sector should work together to solve this problem and getting profit from the situation should be blocked.

Key words: Drug addict, the kids which take risk on streets, social services.

* Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Bölümü.

1.Sokak Çocukları Sorununun Sosyo-Demografik Nedenleri

Ülkemizdeki kentleşme hareketinde pek çok değişim süreci ile beraber nüfus dinamiklerinde de son 50 yılda baş döndürücü bir değişim yaşanmaktadır. Kentsel nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 1950'lerde %20 iken bu oran günümüzde %80'lerle ifade edilmektedir.

Ülkemizde kentleşme devriminin, sanayileşme ile paralel bir şekilde gelişim ve kalkınmayı olumlu etkilediğini ifade etmek mümkün değildir.

Kentsel değişim süreci, ailelerin rol, işlev ve yapılarında da önemli değişikliklere neden olmuştur. Yapısal değişimde geleneksel geniş aile modellerinin yerini daha küçük ve az bireyli çekirdek aileler almıştır. Aile üyelerinin rol ve işlevlerinde de (özellikle babanın yanında diğer aile bireylerinin de çalışmasını gerekli kılan, çocuklar üzerindeki kontrol ve denetimin zayıflaması gibi) değişimler görülmüştür. Bu değişim ve farklılıklar toplumsal ve ailesel sorunlarla birleşince (anne-babanın işsizliği, ekonomik ve sosyal yoksunluk, göç, kültürel değerlerdeki farklılıklar, aile içi anlaşmazlıklar, aile içi şiddet, ebeveyn kaybı gibi) eğitim sürecinde de sorunu bulunan çocukların sokakla tanışmasına ve sokakta kalmalarına neden olmuştur. Ancak tüm bu koşullardaki çocukların benzer süreçlerle sokaklarla tanışacağı anlamını çıkartmak yanlış olur.

Kentlerimizin bu değişim sürecini ve bu sürecin oluşuma neden olan sosyo-demografik etkenleri belirlemeden sokak çocukları sorununu irdelemek, sadece sonuçlarla uğraşmayla sınırlı kalan başarı şansı düşük olabilecek çabalardan öteye geçemeyecektir.

1.1.Niçin Sokak Çocuğu Oldular?

Demografik, sosyal ve ekonomik göstergelerden çıkartılabileceği gibi, kente göçle gelmiş, ancak kentsel bütünleşmesini sağlayamamış, eğitim, sağlık gibi haklardan yeterince yararlanamayan, geçerli bir mesleği ve kentsel yaşamın gereklerini karşılayabilecek becerileri olmayan, kültürel değerleri farklı bu grupların kentlere yığılması, beraberinde birçok sorunu da gündeme getirmektedir. Tüm bu süreç geleneksel yapıdaki ailenin yapı ve özelliklerini de değiştirmektedir. Ailelerin çocuklar üzerindeki kontrollerini azaltmakta ve çocukların sokakla tanışmalarına daha sonra da yaşamlarına zemin hazırlamaktadır.

(Akkın, www.sosyalhizmetuzmani.org)

İşsizlik ve düşük ücret gibi etkenler, göçle büyük kentlere gelen aileleri parçalarken, hızlı kentleşme ile oluşan gecekondu alanları çocuklar açısından yeni bir yaşam tarzından kaynaklanan uyumsuzluklara neden olmuştur. Sokak çocukları ile ilgili yapılan çalışmalar, çocukların büyük kısmının aile içi şiddet, cinsel istismar, üvey anne ve baba, sevgisizlik ve ihmal gibi nedenlerle ailelerden ayrıldığına işaret etmektedir.

Çocukların evden kaçmasında, şiddete maruz kalma, cinsel açıdan kullanılma gibi etkenler başta gelmektedir. Cinsel ve fiziksel istismar konusundaki resmi rakamlar ise varolanı yansıtmaktan uzak görünmektedir. Çocuklar ve aileler, geleneksel yapının katılığı ve afişe olmak korkusu gibi sebeplerle yaşadıkları olayları 'sır' olarak saklamayı tercih etmektedirler.

Sokakta yaşayan çocukların sayılarının tespitinde herhangi bir 'bilgi ağı' oluşturulmamıştır. Resmi rakamlar ile sivil toplum ku

ruluşlarının rakamları farklılıklar göstermektedir. Durum tespiti yapmak ve çözüm önerileri getirmek amacıyla oluşturulan TBMM Sokak Çocukları Araştırma Komisyonu, yılların birikimi olan bu soruna dair atılan ilk resmi adımdır. Komisyonun çeşitli illerdeki kurum ve kuruluşlarla yaptığı görüşmelerde de farklı rakamlar ortaya çıkmaktadır. Çocuk ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Güldal Akşit, Türkiye genelinde 40 bin 205 sokak çocuğu yaşadığını açıklamıştır, ancak çalıştırılan ve yaşayan çocukların bu rakamlardaki oranı belirtilmemiştir. Komisyona gelen bilgilerde 635 bin çocuğun sokağa düşme tehlikesinin olduğu yer almaktadır. Okuma yazma oranının yüksek olduğu Artvin, sokak çocuğu sorunu olmayan birkaç ilden biri olmakla beraber, Türkiye'deki sokak çocuğu sayısının yarısını Diyarbakır'daki çocuklar oluşturmaktadır. (www.tbmm.gov.tr/komisyon/sokak_cocuklari_kom/basin/birgun20.12.2004.htm)

1.2.Sokakta Çalışan Çocuklar ve Profilleri

Sokakta çalışan çocuklar, herhangi bir nedenle ailesine ekonomik katkı sağlamak amacıyla, okuldan arta kalan zamanında yada hiç okula gitmeden tüm zamanını sokakta her türlü riske açık olarak para kazanmaya çalışmaktadırlar.

İstanbul Türkiye geneli açısından çalışan çocuk oranı yüksek bir kenttir. Hizmet sektöründe çalışan çocukların sorunlarının göz ardı edilmesi nedeni ile bu alandaki sorunları çözebilecek projelerin uygulanması zorunludur.

1.2.1. Sokakta Dilenen/Dilendirilen Çocuklar

Ailenin kendi isteği ile yanında yada bağımsız olarak para kazanmak amacıyla çeşitli şekillerde para kazanmak amacıyla dilendirilmektedirler. Bu çocuklar dönem dö-

nem aileleri tarafından yabancı yetişkinlere dilendirilmek amacıyla kiraya verilmektedirler.

1.2.2.Terk Edilen Çocuklar

İstenmeyen yada gayri meşru ilişkilerden doğan, ebeveynlerin kendi istekleri ile ve korunmasız olarak terk ettiği çocuklardır.

1.2.3. Suça İtilmiş Çocuklar

Bu gruplardaki çocuklar birçok nedenlerle suça itilmektedirler. Rehabilit edici önlemler alınmadığı takdirde, suç davranışlarının içeriği büyüyerek pekişmekte ve geleceğin suçlu gruplarını oluşturmaktadırlar.

1.3.Sokakta Yaşayan Çocuklar

Yukarıda belirtilen nedenlerden herhangi biri veya birkaçı kapsamında çocuklar öncelikli olarak başlangıçta gündüzleri sokakta korumasız olarak kalmakta, ilerleyen dönemlerde eve geç gitmelerle başlayan ve sonrasında tamamen ailesinden, sosyal çevresinden, okulundan kopmuş ve madde kullanan sokağın çocuğu olmuş konuma gelmektedirler.

Sokakta yaşam sürecine başlayan bir çocuk öncelikli olarak, sokakta yaşayan evsiz yetişkinler tarafından istismar edilmektedir (tecavüz, hırsızlık v.b). Bu çocuklar, kentlerin mevsimsel çekiciliği, renkliliği, sınırsız ve denetimsiz bir özgürlük sunması oranları ile doğru orantılı olarak yoğunlaşmaktadır.

Çocuklar maddeyi (Bally-Tiner) üşümek, açlık hissini, geçmişte yaşanılmış kötü bir deneyimi bastırma, hallüsünasyon görme isteği, rahat, özgür, utanma duygularından arınmış kişi konumuna gelme isteği ve en önemlisi saldırganlık isteği öncesi cesaret ve güç kazanmak için kullanmaktadır.

Kullanılan madde (Bally-Tiner) içerik olarak, kimyasal zehir hammaddesi olan 'Toulen-Hegzan' ihtiva etmektedir. Gelişmiş toplumlarda 'Toulen'in yapıştırıcı sanayinde katkı maddesi olarak kullanımı yasaklanmış durumdadır. 'Toulen' maddesi tarım alanlarında kullanılan bazı kimyasal zehirlerinde katkı maddesidir.

Toulen, insan vücuduna girdiğinde, merkezi sinir sistemi üzerinde uyuşturucu ve uyarıcı etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Çocuklar, Bally'i poşete dökmek suretiyle önce nefesi ile ısıtıp gazlaşmasını sağlayarak, gazlaşan Toulen'i ağız yolu ile ve çok ender ve acil durumlarda burun yolu ile bünyelerine almakta ve bağımlılık oranına göre de etki evreleri değişkenlik arz etmektedir.

Çocuklar, tineri, şişeden, kıyafetlerinin içine sürmek yada kumaş içerikli bilekliklerine sürmek ve koklamak sureti ile almaktadırlar.

Madde kullanımına, bir arkadaşın tavsiyesi, teşvik etmesi (eşit konumda olma isteği) ile başlamaktadırlar. Bally kullanımının günlük 10 kutuya kadar ulaştığı gözlenmiştir.

1.4.Sokakta Yaşayan Madde Bağımlısı Çocukların Fiziksel Özellikleri

Sokakta yaşayan madde bağımlısı çocukların kıyafetlerine kullandıkları maddenin kokusu sinmiş, kullanılan madde ellerine, ağız kenarlarına ve kıyafetlerine yapışmıştır. Yapışmış olan bu maddeden kurtulmak için ellerinde ve ağız kenarlarında deri soyulmaları görülmektedir. Kıyafetleri özensiz ve kirlidir, uzun süre yıkanmadıkları ve sürekli olarak açık havaya çıkmak ihtiyacı duydukları için ciltleri koyu renklidir.

Gözlerine bakıldığında odaklanma kaybı fark edilmektedir. Algı bozukluğu ve yüksek

sesle konuşma ile beraber boynunu dik tutma zorluğu, denge kaybı mevcuttur. Sürekli olarak burunlarını çekmektedirler.

Hayal aleminde yaşamakta, toplumsal değer yargularından, doğrulardan uzak ve mevcut sisteme kafa tutar konumdadırlar.

Dışarıdan gelecek cinsel tacizlerden ve soğuktan korunmak için kat kat giyindikleri, kollarındaki falçataları göstermemek için sürekli uzun kollu giyindikleri gözlenmiştir.

Sokakta yaşayıp madde bağımlısı olan çocuklar, suç kavramını çok bilmemekte ve her şeyin kendilerine ait olduğunu düşünmektedirler. Sokak yaşantılarının başlarında korunma amacıyla, daha sonraları saldırmak amacıyla delici-kesici aletler taşımaktadırlar. (www.cagipolisi.com.tr)

2.Temel Sorunlar

Sokakta yaşayan çocukların çoğu parçalanmış ailelerden gelmekte, aileleri ile bağları kopukturlar. Okul ve işle bağlantıları bozulmuş, sosyalleşmeleri kesintiye uğramış ve engellenmiştir. Aile içinde olmaları gerekirken sokaktadırlar. Değerleri, normları, sosyalleşme yöntemleri ve destek mekanizmalarıyla sokaklar hakkında berrak bir anlayış geliştirmişlerdir. Özetle sokak kültürü etkisindedirler.

Sığınacak bir yere, yiyeceğe, banyo yapmaya ve danışmaya gereksinimleri olduğunda sığınma merkezlerine gitmeyi -bir kısmu- istemektedirler.

Yapılan araştırmalarda bu çocukların ilk karşılarna çıkan görevlide aradıklarını;

- a) kendisinden daha bilgili birisi,
- b) işkence etmeyen yaşlı birisi,
- c) bir psikolog,

- d) hoşgörülü birisi,
- e) iyi niyetli birisi,
- f) korkutmayacak, anlayışlı, sevecen ve saygılı birisi,
- g) katı ve soğuk değil yumuşak birisi,
- h) yaşlı ve sıcak bir kadın,
- ı) arkadaşça davranan birisi, şeklinde belirtmişlerdir. (www.istanbulcocuklarivakfi.org.tr)

Dikkat edilirse, aranan özellikler arasında maddi kaygı görülmemekte, aksine tüm özelliklerin eksiklik duydukları manevi arzular olduğu açıkça ortaya konmaktadır.

Sokakta yaşayan veya çalışan çocuklar başta BM Çocuk Haklarına dair sözleşme olmak üzere uluslararası düzenlemeler ile ulusal düzenlemelerden en az yararlanan veya hiç yararlanmayan gruplardır. Başta yaşama, gelişme, sağlık ve eğitim hakkı olmak üzere tanımlanmış hiçbir haktan yararlanamamaktadırlar.

2.1 Sokak Çocuklarının Yaşadıkları Sorunlar

Donalt ve Swart-Kruege'e göre, sokakta yaşayan çocuklar başlıca dört gelişim alanında, fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel açıdan risk taşımakta ve bu alanlara ilişkin dayanıklılık ve başa çıkma becerileri geliştirmektedirler.

a)Fiziksel gelişimleri risk altındadır: Karşılaştıkları temel fiziksel gelişim riskleri; barınma (soğukta kalma, yeterli şekilde koruyamayan giysiler), güvenlik(çeteler, suç işleyenler, yetişkin evsizler tarafından fiziksel şiddete maruz kalma) ve beslenmeye ilişkin riskler ile hastalıklar, uçucu ve uyarıcı madde kullanmanın getirdiği riskler taşımaktadırlar. Bu risklere karşı beslenme ve barınmaya karşı becerliliği ve grup içinde kaynakların paylaşılmasını, güvenlik konu-

sunda da grup üyelerinin yardımlaşması ve dayanışmasını geliştirmişlerdir.

b)Duygusal gelişimleri risk altındadır: Sokak çocukları için en büyük duygusal risk; sağlıklı bir yetişkinle olumlu bir ilişkinin yitilmesi veya hiç olmamasıdır. Sokak çocuklarının sokaklarda yaşamaya başlamadan önceki hayat tarzlarında da bu tür bir ilişkinin olmaması da çocuğu sokağa iten faktörlerden birisidir. Sokak çocukları bu durumun üstesinden akran gruplarıyla kurdukları dostluk bağlarıyla gelebilmektedir. Duygusal alanda bir diğer risk, duygusal tutarlılığın az oluşu, kaygı ve depresyonun sıklıkla görülmesidir. Bu riskle başa çıkma da özgülüklerini ön plana çıkartarak mümkün olmaktadır.

c)Sosyal gelişimleri risk altındadır: Sosyal kimlik gelişiminde bu çocuklar daha çok, fırsatçılık, dolandırıcılık, hırsızlık gibi olumsuz örneklerle karşılaşmakta ve toplumun birçok kesimince reddedilmekte veya ahlaksız ve suça eğilimli olarak görülmektedir. Bu riske ilişkin ise akran grupları ile yardımlaşma, destek ve paylaşma ile savunuyu oluşturmuşlardır.

d)Bilişsel gelişimleri risk altındadır: Bilişsel gelişimleriyle doğrudan bağlantılı olan dikkat, konsantrasyon, bellek ve görsel-uzamsal alanlarda güçlükler doğuran ana etken çocukların Bally, Tiner gibi uçucu, uyarıcı ve uyuşturucu maddeler koklamalarıdır. Eğitim, öğretime devam etmemekle bir diğer bilişsel yeti kaybı riskiyle ilişkili durumdur. Çocuklar bu riskler karşısında problem çözme, beceriklilik informal hesap yetenekleri gibi alanlarda başa çıkma geliştirmektedir. Riskler ve bu risklere karşı geliştirilen dayanıklılık durumu, sokakta yaşayan gençlerin, yaşamda nasıl olumlu değişiklikler yapabileceklerini ve sosyal hizmetlerin onlara nasıl

yardım edebileceğini anlamada önemlidir. (Akkın, www.sosyalhizmetuzmani.org)

3.Devletin Yükümlülükleri

Ulusal ve uluslar arası düzenlemeler yoluyla çocukların korunması sağlanmaya çalışılmış ve bu konuda öncelikle anne – baba yükümlü kılınmıştır. Anne ve babaya çocukları velayeti, mallarının hak ve yetkileri verilmiş ancak bu hakların sınırsız kullanılması yasaklanmıştır. Eğer anne-baba velayet ilişkisine dair yükümlülüklerini yerine getiremiyorsa, mahkeme onlara çeşitli tedbirler uygular. Bunlardan bir tanesi uyarıdır. Bir diğeri ise sokakta çalışan çocuğun ailesi çocuğun getirdiği kazanca muhtaçsa, devlet olarak o çocuğun kazancı kadar o aileye destek olunması gerekir. Böyle bir tedbir alındıktan sonra dahi çocuk sokakta çalıştırılıyorsa çocuk istismarı ve ihmali söz konusu olmaktadır. Bu durumda velayet ilişkisi sonlandırılır ve çocuk, devlet tarafından koruma altına alınır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 41. maddesinde, 'Aile Türk toplumunun temelidir. Devletin, ailenin huzur ve refahı ile özellikle anne ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanması için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar', 42. maddesinde 'Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz', 50. maddesinde, 'Kimse yaşına, gücüne ve cinsiyetine uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar', 56. maddesinde 'Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir', 61. maddesinde ise 'Devlet korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbir alır', 2. maddesinde, 'Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan

demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.' hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümler gereğince, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin sokakta yaşayan/çalışan çocuklar sorununun çözümüne yönelik her türlü tedbirleri alması gerektiği açıktır. Bu amaçla 'Çocukları Sokağa Düşüren Nedenlerle Sokak Çocuklarının sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi' konusunda TBMM'nde bir araştırma komisyonu kurulmuştur.

3.1 Türkiye'de Sokak Çocukları Merkezleri, Kurum ve Kuruluşlar

Sokak çocukları sorunu için, geniş kapsamlı araştırılması ve uygun ve sonuca ulaşabilecek çözümler bulunması açısından birçok kurumun koordinasyon sağlayarak çalışmaları gerekmektedir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezleri, Emniyet Müdürlüğüne bağlı Çocuk Şubelerinde hizmete yönelik ve bu çocukların rehabilitasyonlarını sağlayarak aile yanına dönmelerini destekleyici çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca pek çok sivil toplum örgütleri dernekleri bünyesinde çalışmalarını sürdürmektedirler.

Sonuç

Madde bağımlısı sokak çocuklarının sayısının artarak çoğalması ve bu çocukların ciddi tehlikeler arz etmesi, toplumsal huzurun her geçen gün biraz daha bozulmasına, normal hayatlarını sürdüren insanların sokağa çıkarken huzursuzluk duymalarına neden olmaktadır. Bu konuya ciddi olarak eğilmeli ve çalışmalarla radikal çözümler elde edilmelidir.

Çalışan çocuk ve çocuk emeğinin sömürülmesi konusunda toplumun duyarlı yönünde çalışmalar yapılmalı, çocuk istismarı ve ihmali önleyici eğitim çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Uyuşturucu ve uçucu maddelerin kötüye kullanımına karşı mücadele yapılmalı, sivil toplum örgütleri, devlet ve yerel yönetimler işbirliği çerçevesinde yeni uygulamalara geçilmelidir.

Yerel yönetimler kanununa göre, belediye, sınırları içerisinde aç, yoksul, evsiz ve sokakta yaşamak zorunda kalan insanlara bakmakla ve onların sorunlarını çözmekle yükümlüdür. Bir örnekle bunu somut hale getirelim; İtalya'da, belediyeler kendi sınırları içindeki sokak çocuklarını istihdam etmek için parklarda, bahçelerde yada hayvan barınaklarında iş imkanı sağlamaktadırlar. Bu yöntem denenmiş, çocuklar rehabilite edilebilmiş ve başarıya ulaşmıştır.

Üniversiteler, valilik ve belediyelerin ortak yürüteceği eğitim projeleri gerçekleştirilebilir.

Devletin, suça teşvik edilen, insanların can ve mal güvenliğini tehlikeye atan durumlar

Kaynakça

- AKKIN, Mahmut, www.sosyalhizmetuzmani.org
- T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü
- www.tbmm.gov.tr/komisyon/sokak_cocuklari_kom/basin/birgun20.12.2004.htm
- www.cagipolisi.com.tr
- www.istanbulcocuklarivakfi.org.tr
- www.ntvmsnbc.com

karşısında yaptırım uygulaması gerekmektedir.

Ayrıca bize ilginç gelen, sanırız belirtilince dikkat çekecek olan bir konu daha vardır; Sokakta yaşayan ve madde bağımlısı olan çocukların yaşları hiç büyümektedir. Nüfus kağıtları olmayan bu çocuklar acaba neden ileriki yaşlarında yok olmaktadır. Acaba hepsi rehabilite mi ediliyorlar? Bu kadar vahim bir rakama ulaşmış madde bağımlısı çocukların, henüz yeni yeni ciddiyetle üzerine eğilinen, TBMM nezdinde çok yakın zamanda komisyon kurulan bir ülkede bu mümkün olamayacağına göre bu çocuklar belli bir yaştan sonra ne oluyorlar? Acaba bazı çıkar gurupları tarafından rant mı sağlanıyor. Bu çocuklara 'kayıp' gözüyle bakılıp organlarına göz dikiliyor olabilir mi?

Ağdalı, gerçekleşmesi güç ve uzun zaman alacak olan çözüm önerilerinin yerine, kısa vadede, toplumu huzura kavuşturacak, bu çocukların kimliklerini bulmalarını, büyüye-bilmelerini sağlayacak çözümler üretilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, sokaktaki çocuklar kurtarılmayı beklerken ne olduğunu anlayamadan büyümemeye devam edeceklerdir.

